Dolní Újezd

Kraj: Olomoucký
Okres: Přerov
Správní obvod: Lipník nad Bečvou
GPS souřadnice: 49.545970N, 17.535474E
Nadmořská výška: 285 m n. m.
První pís. zmínka: 1356 (668 let)
Počet obyvatel: 1 218
PSČ: 751 23
Adresa URL: www.dolni-ujezd.cz

Historie obce Dolní Újezd

Nejstarší písemná zmínka o obci pochází z roku 1322, ale nedochovala se v originále. Nejstarší dochovaná zmínka pochází z roku 1356 a vztahuje se k části Újezda zvané Vladyčí. Samo jméno osady Újezd ukazuje na způsob kolonizace krajiny. Vesnice byla založena tak, že zakladatel, dostal od majitele panství (v tomto případě to byli páni z Kravař na panství hradu Helfštýn), k založení nové vesnice určité území. Jeho velikost byla dána obvodem, který byl schopen ujet na koni za určitou časovou jednotku, a tou byl nejčastěji den (přesněji od východu do západu slunce). V případě Vladyčího Újezda byl zakladatelem vladyka či vladykové, patřil mu dvůr, který stál ve vesnici na nejlepším místě a měl i nejlepší půdu. Dnešní název Dolní, je zřejmě stejně starý jako název Vladyčí a vznikl proto, že na helfštýnském panství byly ještě na počátku 16. století hned tři Újezdy - Vladyčí (dnes Dolní), Horní či Volavý (Velký) a Vysoký (Horn). V této souvislosti vznikla také nad Dolním Újezdem osada Skoky, kde byl nejprve postaven jen zájezdní hostinec „U zeleného stromu", ale posléze zde postupně vznikla osada celá. Zajímavé je, že vznik Skoků zaregistrovali poprvé až na Berním úřadě v Praze, neboť vrchnost pozemky prodávala postupně a protože se jí z nich platilo, faktický vznik nové kolonie jaksi nezaregistrovala. S rozvojem obce v 18. století souviselo také postavení nejstaršího kostelíka sv. Havla v letech 1775/6 a od roku 1786 zde bylo zřízeno místo lokálního kaplana. V roce 1788 zde dále byla zřízena první škola a v obou případech - duchovním i školském, se Dolní Újezd také stal centrem pro okolní vesnice. Od poloviny 19. století si místní farář P. Ondřej Rozehnal stěžoval na časté krácení volného času hrou v karty, utrácení peněz za alkohol a kouření tabáku. Všem těmto vlivům také z velké části přikládal vinu na relativně častých požárech a velké bídě domkařů a podruhů. Požáry z roku 1812 a 1862 také způsobily změnu vzhledu domů v Dolním Újezdě, které byly do té doby dřevěné, ale nové již byly stavěny z nepálených cihel „vepřáků". Když po roce 1848 získala obec samostatnost, došlo k největšímu rozvoji a změnám právě na „obecním poli". Došlo např. ke sloučení a posléze rozloučení s okolními vesnicemi Trnávkou a Tupcem. Mimo to obec postupně získávala na obecním majetku po sporech o pozemky z bývalého velkostatku. V letech 1846- 1849 byl postaven nový kostel sv. Havla a v roce 1859 byla místní kurácie povýšena na faru a posléze byla také postavena nová škola a původní jednotřídka se stala dvojtřídkou. Obec postupně začala vysušovat a rekultivovat podmáčené a neužívané pozemky a pastviny a začala tak vzkvétat také na poli zemědělském a hospodářském. Od roku 1883 se zde pěstoval chmel a v roce 1900 vzniklo Družstvo pro zvelebení chovu hovězího dobytka. V obci také po požáru roku 1907 vznikl v roce 1908 požární sbor, díky němuž již v obci nedošlo k tak závažným požárům jako v minulosti a budova hasičské zbrojnice z roku 1932 svému účelu slouží dodnes.